

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1934 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för innehavare av befattning med delaktighet i statens pensionsanstalt att vid avgång ur tjänst i vissa fall behålla delaktighet i anstalten.

I en till riksdagen avlåten, den 23 februari 1934 dagtecknad proposition, nr 186, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen angivna grunder utfärda föreskrifter angående fortsatt delaktighet i statens pensionsanstalt för befattningshavare, som övergår till befattning i statsunderstödd institution, vilken icke äger delaktighet i anstalten.

Delaktighet i statens pensionsanstalt är enligt anstaltens reglemente den 31 december 1919 (nr 878) knuten till viss befattning. Avgår befattningens innehavare utan rätt till genast börjande tjänstepension, upphör hans rätt och skyldighet att erlagga pensionsavgifter och därmed hans rätt att räkna tjänstår för pension. I stället inträder för honom rätt att vid uppnådd pensionsålder eller dessförinnan inträdd varaktig arbetsoförmåga komma i åtnjutande av s. k. uppskjuten pension. Den uppskjutna pensionen bestämmes enligt försäkringstekniska grunder och beräknas i allmänhet blott på befattningshavarens egna avgifter. För den händelse den avgångnes delaktighet i pensionsanstalten var förbunden med familjepensionsrätt, bevaras jämväl denna i den mån den redan är intjänt, och beträffande pensionsbeloppets beräkning gälla bestämmelser, analoga med dem, som avse uppskjuten tjänstepension.

Det i den föreliggande propositionen, nr 186, framlagda förslaget innebär i huvudsak, att fortsatt delaktighet i statens pensionsanstalt må, efter prövning av Kungl. Maj:t och på villkor, som Kungl. Maj:t i varje särskilt fall föreskriver, kunna beredas innehavare av befattning med pensionsrätt i anstalten vid övergång till statsunderstödd institution, vilken icke äger delaktighet i anstalten. För erhållande av dylik

personlig delaktighet förutsättes, att vederbörande kan räkna minst tio tjänstår för pension från statens pensionsanstalt.

Staten skall icke belastas med några utgifter för den fortsatta delaktigheten, vilket innebär, att pensionsavgifterna försäkringstekniskt skola avvägas på sådant sätt, att de täcka hela kostnaden för den pensionsförmån, vid vilken befattningshavaren kommer att bibehållas. Några tilläggsförmåner i form av pensionsförhöjning eller dyrtidstillägg skola icke utgå å den pension, som grundas på de sålunda erlagda avgifterna. Däremot skall för dessa fall medgivas en förmånligare beräkning av den s. k. uppskjutna pensionen än vad anstaltens reglemente i regel medger, i det att denna pension skall med vissa angivna undantag beräknas icke blott på befattninghavarens egna utan även på huvudmannens och statens avgifter. I tekniskt avseende kommer den pensionsförmån, som grundas under den fortsatta delaktigheten, att få karaktär av livränta och behandlas såsom ett fristående tillägg till den uppskjutna pensionen.

Den fortsatta delaktigheten förutsättes kunna avse såväl tjänste- som familjepension.

Vidare skall en retroaktiv tillämpning av ifrågavarande föreskrifter kunna medgivas under förutsättning att erforderlig tilläggsavgift erlägges och att vederbörande befattningshavare under något av de senaste åren avgått från befattning med delaktighet i pensionsanstalten.

Den föreslagna anordningen för beredande av ifrågavarande personliga delaktighet i statens pensionsanstalt har ansetts icke böra regleras genom detaljbestämmelser i anstaltens reglemente, utan allenast genom intagande däri av ett allmänt hållet stadgande av ungefär följande lydelse:

»Befattningshavare, som från tjänst med delaktighet i pensionsanstalten övergår till med dylik delaktighet icke förenad befattning hos statsunderstödd institution, må, om han vid övergången räknar minst 10 tjänstår för pension från anstalten, kunna, där Kungl. Maj:t så prövar skäligt och på de villkor, Kungl. Maj:t för varje särskilt fall föreskriver, bibehållas vid delaktighet i pensionsanstalten.»

Till stöd för det i förevarande proposition framlagda förslaget har *föredragande departementschefen*, bland annat, anfört, att erfarenheten hade visat, att fall förekomme, där tillräckliga skäl prövades icke föreligga för inordnande av den befattning, vartill övergång skedde, i pensionsanstalten men där omständigheterna lika fullt måste anses göra ett bevarande av befattningshavarens redan förvärvade pensionsrätt önskvärt. Vid bedömande av frågor om upptagande i statens pensionsanstalt av befattningar, tillhörande enskilda institutioner, vilka hittills icke vunnit inträde i anstalten, måste tydligen, med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för statsverket, en viss varsamhet iakttagas. Det vore emellertid fara värt att, om ej särskilda anordningar i här ifrågasatt

syfte vidtoges, de föreliggande personliga omständigheterna i ett visst fall kunde leda till att en befattning inordnades i anstalten, även om skälen härför vid ett strängt sakligt bedömande skulle befinnas otillräckliga.

Utskottet.

De skäl, som av departementschefen anförts till stöd för den i propositionen ifrågasatta anordningen med personlig delaktighet i statens pensionsanstalt, hava synts utskottet bärande. Vid sådant förhållande och då, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, staten icke kommer att belastas med några utgifter för ifrågavarande delaktighet, har utskottet icke velat motsätta sig, att bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t att i enlighet med i propositionen angivna grunder utfärda erforderliga föreskrifter i ämnet. Med avseende å förslaget, att ifrågavarande bestämmelser skulle kunna givas retroaktiv verkan, har utskottet emellertid ansett en mera bestämd begränsning av retroaktiviteten än den i propositionen angivna vara att förorda. Utskottet vill därför såsom sin mening framhålla, att en tillbakaverkande tillämpning icke synes böra avse fall, där befattningshavaren före den 1 juli 1931 avgått från befattning med delaktighet i statens pensionsanstalt.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition, må bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen angivna grunder och med iakttagande av vad utskottet här ovan anfört utfärda föreskrifter angående fortsatt delaktighet i statens pensionsanstalt för befattningshavare, som övergår till befattning i statsunderstödd institution, vilken icke äger delaktighet i anstalten.

Stockholm den 6 april 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Stendahl, Ström i Lidköping*, Johansson i Friggeråker, Ernfors och Nilsson i Mölndal*;

från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund, Laurén, Lovén, Ryberg, Wikström, Ahl* och Gustavson i Sala*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.